



Brüssel, 4.11.2019
COM(2019) 576 final

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS

**millega antakse Euroopa Komisjonile luba alustada läbirääkimisi Valgevene
Vabariigiga tollikoostöö ja vastastikuse haldusabi lepingu üle**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANeku TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Viimastel aastatel on tehtud edusamme ELi ja Valgevene suhetes ning ELi ja Valgevene kahepoolne kaubavahetus on pidevalt tihenunud. Euroopa Liit on Valgevene teine peamine kaubanduspartner ja temaga toimub peaaegu kolmandik riigi kogukaubandusest. Samas on Valgevene tehastest pärit märkimisväärne osa (hinnanguliselt üle 15 %) ebaseaduslikest tubakatoodetest, mille on ELi liikmesriikide tolliasutused kinni pidanud. Ebaseadusliku tubakakaubanduse tõttu jääb liikmesriikide ja ELi eelarvetes saamata hinnanguliselt 10 miljardit eurot tulu aastas. Ebaseaduslik tubakakaubandus kahjustab ka ELi ja riikide rahvatervisepoliitikat ning aitab seega igal aastal kaasa arvukatele suitsetamisega seotud surmajuhtumitele. 2013. aastal võttis EL ebaseadusliku tubakakaubanduse vastu võitlemiseks vastu ulatusliku strateegia,¹ mis on praegugi asjakohane². Strateegia tähtis element on parandada koostööd oluliste päritolu- ja transiidiriikidega. Seepärast vastab käesolev ettepanek ELi liikmesriikide ja nende ettevõtjate vajadustele Valgevenega toimuvat tollikoostööd ja vastastikust haldusabi käsitleva õigusraamistiku valdkonnas.

Erilise ajaloolise tausta tõttu on Valgevene ainus ELi idanaabruse riik ja ainus Euraasia Majandusliidu riik, kel puudub ametlik õiguslik alus tollikoostööks ja vastastikuse haldusabi andmiseks ELiga. Seepärast on vaja rahvusvahelist lepet, et luua õiguslik alus tollikoostööle eelkõige tarneahela turvalisuse ja kaubanduse hõlbustamise valdkonnas ning vastastikuse haldusabi andmisele, mille eesmärk on tollialaste õigusaktide rikkumisi ära hoida, neid uurida ja nende vastu võidelda. Leping Valgevenega on asjakohane vahend tollipettuse vastu võitlemiseks.

Kuivõrd ELi üldised suhted Valgevenega on muutumas, on nüüd õige aeg täita see ELi välissuhete lünk, mis on seotud tolliküsimustega tema naabruses. Algatus on kooskõlas nõukogu 2016. aasta veebruari järeldustega Valgevene kohta, milles on märgitud, et EL on jätkuvalt valmis arendama ELi-Valgevene suhteid ning astuma edasisi samme poliitiliste suhete ja valdkondliku koostöö tugevdamiseks asjakohases kontekstis. Hiljutisemas plaanis tugineb algatus ELi-Valgevene koordineerimisrühma koosolekul 25. aprillil 2019 toimunud poliitilistele kontaktidele ja volinik Oettingeri külaskäigule Minskisse, mis leidis aset veebruaris 2019. Suhete tugevdamine Valgevenega on oluline element ka ebaseadusliku tubakakaubanduse vastase võitluse tegevuskavas (2018–2022),³ mille komisjon võttis vastu 2018. aasta detsembris.

Algatus ei kuulu õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi raamesse.

• Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Komisjon on sõlminud tollikoostöö ja vastastikuse haldusabi sätteid sisaldavad lepingud kõigi idanaabruse riikidega ning kõigi teiste Euraasia Majandusliidu riikidega, st Venemaaga,⁴ Armeeniaga,⁵ Kasahstaniga⁶ ja Kõrgõzstaniga⁷.

¹ COM(2013) 324.

² COM(2017) 235, jaotis E.

³ COM(2018) 846, punkt A.2.7.

⁴ EÜT L 327, 28.11.1997, lk 1.

⁵ EÜT L 239, 9.9.1999, lk 1.

⁶ ELT L 29, 4.2.2016, lk 1.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Soovitus on kooskõlas muude liidu tegevuspõhimõtetega.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

Menetlusõiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 218 lõiked 3 ja 4.

Lepingu sisu kuulub liidu ühisesse kaubanduspoliitikasse ja seega on lepingu allkirjastamise ja sõlmimise otsuste materiaalsoiguslik alus ELi toimimise lepingu artikkel 207.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 207 tehakse algatus ELi ainupädevusse kuuluvas valdkonnas (ühine kaubanduspoliitika). Subsidiaarsuse põhimõtet seetõttu ei kohaldata.

- **Proportsionaalsus**

Komisjoni soovitus on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

Rahvusvaheline leping on sobiv ja vajalik vahend, et luua õiguslik alus tollikoostööks ja vastastikuse haldusabi andmiseks kolmanda riigiga, ning arvestades eesmärki asuda tegema Valgevenega tollikoostööd, sest see on ainus ELi idapiiril asuv riik, mis ei ole hõlmatud veel ühegi tollialase lepinguga.

- **Vahendi valik**

Euroopa Liidu Nõukogu otsus.

3. **JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED**

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei ole asjakohane.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Ei ole asjakohane.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei ole asjakohane.

- **Mõju hindamine**

Lepinguga soovitakse parandada tollialaste õigusaktide kohaldamist ELi ja Valgevene tolliasutuste koostöö ja vastastikuse haldusabi kaudu.

Eeskirjade ühtlustamisega ja Valgevene Vabariigiga suhtlemise alustamisega kaasneb positiivne mõju.

⁷ EÜT L 196, 28.7.1999, lk 46.

Kaudset positiivset mõju avaldab eeldatavasti see, et parandatakse tollialaste õigusaktide õiget kohaldamist vastastikuse haldusabi ja tollikoostöö kaudu ning vähendatakse seega muu hulgas tollipettusi, eriti tubakatoodete salakaubavedu, mis toob kaasa ka suurema tolli- ja maksutulu ELis.

Võimalik lepingutekst oleks olenevalt läbirääkimistest sarnane lepingutele, mis on sõlmitud Valgevene naaberriikidega ja teiste riikidega, kes kuuluvad Euraasia Majandusliitu, kuhu kuulub ka Valgevene ja millel on üks ja sama piirkondlik tolliseadustik.

Märkimisväärne osa vastastikuse haldusabiga seotud lepingusisust on vormiline ja menetluslik, seega ei tohiks kavandatud tekst läbirääkimiste käigus oluliselt muutuda.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Algatus ei kuulu õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi alla.

- **Põhiõigused**

Soovitus on kooskõlas ELi aluslepingutega ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga.

4. MÕJU EELARVELE

Tollikoostöö ja vastastikuse haldusabi leping ei mõjuta otseselt ELi eelarvet.

Lepingu jaoks on vaja rahalisi ja haldusvahendeid, et luua ühiskomitee ja hallata seda ning korraldada võimalikke lähetusi ja arutelusid lepingu rakendamiseks.

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

millega antakse Euroopa Komisjonile luba alustada läbirääkimisi Valgevene Vabariigiga tollikoostöö ja vastastikuse haldusabi lepingu üle

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 218 lõikeid 3 ja 4,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Komisjonile antakse luba alustada Euroopa Liidu nimel läbirääkimisi Valgevene Vabariigiga tollikoostöö ja vastastikuse haldusabi lepingu üle.

Artikkel 2

Läbirääkimisi peetakse lisas esitatud nõukogu läbirääkimisjuhiste alusel.

Artikkel 3

Komisjon peab läbirääkimiste käigus nõu [erikomiteega, mille nime lisab nõukogu].

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*